

Artikkeli on julkaistu Crux-lehdessä 2/1018

Saarnat kutsumuksen kuvaajina

Saarnojen mukaan kutsumus on saatu tehtävä tai lahja. Sen käyttämisestä voi myös kieltäytyä. Lähtökohtana kutsumuksessa on, että Jumala kutsuu ihmistä. Kutsumus on oman ristin kantamista ja luottamusta siihen, että joka kadottaa elämänsä, itse asiassa löytää sen.

Tutkimuksessani *Kutsumus ja elämäntehtävä* (Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 128) olen selvittänyt, miten kutsumusta kuvataan saarnoissa ja millaisia kutsumuksia niissä mainitaan. Aineisto kerättiin elokuussa 2016 KotimaaPro:n saarnatietokannasta Digipostilla (www.kotimaapro.fi/digipostilla/), joten kiitos kaikille saarnojaan sinne tallettaneille! Saarnoja, joissa mainittiin kutsumus, löytyi 144 kappaletta. Tämä oli 9 prosenttia kaikista Digipostillan saarnoista.

Saarnoja tarkasteltaessa kävi selväksi, että kutsumus liittyi saarnaajilla kolmeen pääluokkaan: Jeesuksen ja muiden Raamatun henkilöiden kutsumukseen, kirkon virkaan ja kirkon kutsumukseen sekä kristityn kutsumukseen.

Raamatun henkilöiden kutsumus

Suostuminen, uskollisuus ja kuuliaisuus kuvaavat saarnojen mukaan niin Jeesuksen kuin muidenkin Raamatun henkilöiden kutsumusta. Jeesuksen täytyi käydä kutsumustyöhönsä kiusausten kautta, mutta samalla hän antoi seuraajilleen esimerkin valvoa ja rukoilla kiusausten keskellä. Kaikkien kiusausten voittaminen oli osa Jumalan Pojan kutsumusta. Kuolleista herättäminen ja ylösnousemus olivat lopullinen vahvistus Jeesuksen ihmistä suuremmasta kutsumuksesta.

Johannes Kastajan kutsumusta leimasi tyytyminen omaan tehtäväänsä pyrkimättä ylittämään tehtävänsä rajoja. Hän oli sanansaattaja, ei Messias. Marian kutsumuksessa korostettiin kutsun vastaanottamista sen aiheuttamista taakoista huolimatta. Apostolien kutsumukselle oli ominaista, että Jeesus valitsi heidät tehtävään. Mooseksen kutsumisessa korostui iän ja puhetaidon merkityksellisyys kutsun rinnalla. Vastahakoisuus ja kutsuminen ihmisen ansioista riippumatta toteutui myös Jesajan ja Joonan kohdalla.

Kutsumus kirkon virkaan

Pappiskutsumus mainittiin saarnakokoelmassa erityisesti piispojen pitämien pappisvihkimysten yhteydessä. Papin kutsumus on julistaa sanomaa Jeesuksesta, joka on lähettänyt hänet palvelemaan Kristuksen kirkkoa. Pappi ei itse loista, vaan heijastaa valoa ja todistaa valosta. Jumala valitsee, kutsuu ja erottaa työhönsä. Tämä kantaa pappia myös vaikeina aikoina – kamppailussa oman kutsumuksensa, uskonsa, epäilystensä tai rakkaudettomuutensa kanssa.

Papin kutsumuksen lisäksi mainittiin diakoniaviranhaltijan, kirkkoherran ja lähetystyöntekijän kutsumus. Kirkon työntekijän kutsumus on kylvää Jumalan sanaa. Kylvötyössä tarvitaan erilaisia ja eri alojen työntekijöitä ja monenlaisia välineitä. Kaikilla työntekijöillä on yhteinen kutsumus ja tehtävä kirkossa, eikä siksi ole syytä kilpailla siitä, kenen työ on arvokkainta. Tärkeintä on olla uskollinen kutsujalle ja hänen antamalleen tehtävälle sekä hoitaa oma tehtävä mahdollisimman hyvin. Lopusta pitää Jumala huolen.

Kristityn kutsumus perustuu kasteeseen

Kun Digipostillan saarnoissa puhuttiin kutsumuksesta, tarkoitettiin useimmiten kristityn kutsumusta. Yli 60 prosenttia kutsumusta käsitelleistä saarnoista liittyi kristityn kutsumukseen.

Saarnojen mukaan kullakin kastetulla on oma kutsumuksensa ja omat lahjansa. Juuri kaste kutsuu kutsumuksen hoitamiseen. Jokaista kastettua tarvitaan seurakunnan asian eteenpäin viemisessä. Kasteessa alkaa kristityn arkisen kutsumuksen hoitaminen.

Jeesus lupaa olla läsnä jokaisen kristityn elämässä, kun tämä toteuttaa kutsumustaan omalla paikallaan ja elää uskoa todeksi. Kasteessa alkanut yhteys kantaa ja tarjoaa elämänmittaisen turvan. Lähetyskäsky ei pääty vaatimukseen, vaan lupaukseen Kristuksen läsnäolosta kaikkina päivinä maailman loppuun asti. Jumalan läsnäolon varassa Kristukseen kastettu jaksaa elää ja toteuttaa kutsumustaan.

Usko avaa näkemään oman elämän ja todellisuuden armon ja rakkauden valossa. Usko paitsi ohjaa täyttämään kutsumusta, myös kannattelee yksinään eksyvää.

Ehtoollisen sakramentti kutsumuksen vahvistajana

Saarnojen mukaan sana ja sakramentit auttavat ihmistä hoitamaan kutsumustaan. Kutsumus merkitsee uskollisuutta Jumalan sanalle ja siitä nousevien elämänarvojen kunnioittamiselle. Kutsumus vahvistuu ja uudistuu ehtoollisella, lukemalla Raamattua ja Päivän tunnussanaa, rukoilemalla ja harjoittamalla seurakuntayhteyttä.

Ehtoollisella kuultavien sanojen *Herramme Jeesuksen Kristuksen veri, sinun puolestasi vuodatettu* rohkaisemina, armon ja anteeksiantamuksen varassa kristitty saa jatkaa elämäänsä hoitaen niitä lahjoja, jotka on Jumalalta saanut.

Kutsumus on Jumalan työtoveruutta, jossa jokainen tekee oman tehtävänsä, mutta Jumala antaa kasvun. Jeesuksen ystävien kutsumus on olla mausteena maailmassa. Vain uskollisena Jumalan sanalle pystyy täyttämään maallisen kutsumuksen ja olemaan maailmassa valona ja suolana. Sana ja sakramentit antavat kutsumukselle kestävän perustan.

Lähimmäisen kutsumus

Saarnojen mukaan lähimmäiset ovat paitsi lahja myös kutsumustehtävä. Ihmisen kutsumus on hyvän tekeminen lähimmäiselle. Ihmiset on luotu elämään toistensa yhteydessä. Tämä on osa Jumalan luomistarkoitusta. Jumala on antanut sekä lähimmäiset että tehtävän palvella heitä.

Kaikki kutsumukset ovat lopulta lähimmäisen kutsumuksia eli armosta elämistä ja tuon lahjaksi saadun elämänvoiman välittämistä toisille. Kutsumus on opetuslapsena elämistä, Kristuksen seuraamista, Jumalan läsnäolon heijastamista keskellä elämän iloja ja suruja.

Kristityille on saarnojen mukaan annettu kutsumus rakastaa toinen toistaan. Lähimmäisenrakkaus on ihmisyiden mittari. Kristityn rakkaus kohdistuu erityisesti kärsivään lähimmäiseen.

Kiusaukset osana kutsumusta

Kutsumukseen kuuluvat kiusaukset ja koettelemukset sekä oman tehtävän ja paikan kysyminen elämässä ja maailmassa. Jumala valmistaa ihmistä kiusausten ja epäilysten kautta, sillä itseään täynnä oleva ihminen ei pysty ottamaan vastaan apua eikä armoa. Autiomaassa ihmisistä tulee sellaisia, että he voivat täyttää kutsumuksensa ja paikkansa ihmisinä.

Kiusausten keskellä kamppailevaa kristittyä saattaa lohduttaa, että myös Jeesuksen asema Jumalan Poikana asetettiin kyseenlaiseksi ja hänen kutsumuksensa ja uskonsa lujuus testattiin. Jeesuksen kutsumusta yritettiin horjuttaa ja saada hänet lankeamaan.

Arjen kutsumuksia

Kuten edellä on todettu, saarnojen mukaan jokainen on omalla paikallaan asetettu kutsumukseensa eli jonkin työn tekemiseen. Jokapäiväiset askareet, ammatti ja toisten ihmisten palveleminen ovat kutsumusta.

Saarnakokoelman saarnoissa mainittiin arjen kutsumuksista yleisimmin äidin ja isän kutsumukset. Tavalliset tehtävät tavallisessa elämässä nähtiin kutsumustehtävinä. Esimerkkinä näistä mainittiin perhe, lapset, vanhemmat, puoliso, työpaikka, kaverit, ystävät, seurat, puolueet, kerhot ja yhdistykset. Nämä ovat ihmissuhteita, joissa lähimmäisen kutsumus pistetään käytäntöön.

Kutsumus vie luterilaisen teologian ytimeen

Saarnojen analyysi osoitti, että kutsumus johtaa luterilaisen teologian ydinkohtien äärelle. Kutsumuksen lähtökohtana on kaste, jossa Jumala kutsuu uskon ja lähimmäisen rakastamisen tielle. Usko luottamuksena ja Jumalan antamana lahjana puolestaan johtaa lähimmäisen rakastamiseen ja Kristuksen tekojen tekemiseen lähimmäiselle. Luterilainen käsitys synnistä ja ihmisen elämän ymmärtäminen kilvoitteluna, jossa ihminen joutuu joka päivä upottamaan itsekkyytensä ja tavoittelemaan lähimmäisensä hyvää, vie ristin teologian ytimeen.

Arkinen kutsumus virkana, johon Jumala kutsuu jokaista ihmistä, on luterilaisen teologian ominaispiirre. Tämä on tuotu saarnoissa hienosti esiin. Kutsumus osoittaa lähimmäiseen suuntautuvien tekojen merkityksen olennaisena osana kristityn elämää. Kasteesta alkaa kristityn arkisen kutsumuksen hoitaminen. Sana ja ehtoollisen sakramentti puolestaan vahvistavat uskoa ja kykyä hoitaa kutsumusta.

Maarit Hytönen
tutkija
Kirkon tutkimuskeskus